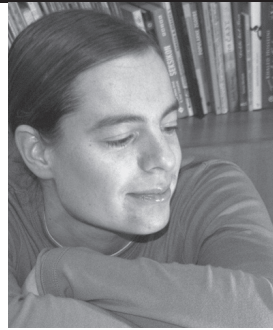

Gaja Kos

Feri Lainšček: *Mišek Miško in Belamiška*.
Ilustrirala Maša Kozjek. Mladinska knjiga, Ljubljana 2009
(Zbirka Velike slikanice)

V prostor mladinske književnosti je Feri Lainšček zakorakal s pesniško zbirko *Cicibanija* (1987) in se k mladinski poeziji pozneje še nekajkrat vrnil. Svoj mladinski repertoar je od takrat razširil tudi z romani, radijskimi igrami in krajšimi proznimi besedili, največkrat izdanimi kot slikanice. Tu bomo obravnavali predvsem te, kajti tudi Lainščkova zadnja mladinska knjiga je (prozna) slikanica; ampak lepo po vrsti in nazaj do Žlopov, s katerimi je najbrž treba začeti.

Iz slikanice *Žlopi*, izdane konec devetdesetih, je pri Prešernovi družbi zrasla knjižna zbirka, v kateri se je začelo dolgoletno "slikaniško" sodelovanje med Lainščkom in Igorjem Ribičem; "slikaniško" poudarjam zato, ker je Ribič že nekaj let pred tem ilustriral Lainščkov *Velecirkus Argo*. Ustvarjalca sta v zadnjem desetletju postala tako rekoč nerazdružljiv tandem, sodeč po trdnosti naveze, zadovoljna drug z drugim. Vprašanje je, ali je lahko zadovoljen tudi bralec ... Žlop je kontra polž, ne samo po zapisu, temveč tudi po lastnosti, ki pregovorno definira polža – žlopi so namreč "najhitrejša bitja pod soncem". Kako si jih je zamislil Lainšček ne moremo vedeti, vemo le, kakšni so bili videti – kot polži, ki so zmutirali v ljudi oziroma kot ljudje, ki so zmutirali v polže, v vsakem primeru bizarno. Če je prva slikanica kaotično strukturirana in daje vtis, kot bi bila "nametana" skupaj, so naslednje bodisi pocukrane, bodisi predvidljive, bodisi natrpane z odbijajočim instant moraliziranjem, jezikovno nič posebnega in idejno nič izvirnega ter oblikovno nepremišljene; vse po vrsti delujejo prenatrpno, besedilo pa je večkrat neustrezno pozicionirano na mesta, kjer ga zlahka spregledamo ali na (temne) podlage, kjer ga težko preberemo. Istega leta so kot zadnje iz omenjene zbirke izšle tudi tri slikanice v zbirki Mislice. *Mislice* so seveda tista knjiga, ki je leta 2001 dobila nagrado Večernica, z *zbirko* Mislice pa je nastala ideja, da

se posamezne pravljice iz *Mislíc* objavi tudi v slikaniški obliki. Ideja ni napačna, narobe je to, da se platnice kitijo s pripisom “nagrada Večernica 2001”; Večernico so, kot rečeno, dobile *Mislíce*, knjige iz *zbirke* z istim imenom pa ne bi mogle biti niti resen konkurent. Problem je namreč ta, da se k Lainščkovim poetičnim, rafiniranim in dobro izpeljanim besedilom, preprosto ne poda Ribičeva nekoliko toga, detajlirana ilustracija, ki bi se v tej obliki bolje obnesla ob stvarnih besedilih, na primer v kakšni zgodovinski čitanki. Tudi v poznejši slikanici *Lučka* je spet predvsem Ribičeva ilustracija tista, ki pokvari vtis skladne celote. Natančen pogled bo razkril tudi dejstvo, da ilustrator očitno ni usvojil lastnih likov – ženska junakinja je enkrat videti kot dekletce, drugič kot gospa srednjih let, obraz moškega junaka (enega in edinega) pa obstaja v vsaj treh zelo različnih verzijah. Škoda!

Zdaj že lahko zapišem takole – *na srečo* so pri Mladinski knjigi, kjer so z Lainščkom že napravili nekaj dobrih knjig (spomnimo se na *Rad bi*, pri kateri je z avtorjem odlično sodeloval Manček) končno razbili navezo Lainšček-Ribič. Pisatelju so v knjigi *Mišek Miško in Belamiška* ob bok postavili Mašo Kozjek. Posledica tega je knjiga, v kateri sta besedilo in ilustracija enkrat za spremembo prijetno ubrana. Naslovna protagonist sta mišja Romeo in Julija, naklonjena drug drugemu, a žal z nasprotnih bregov, tudi dobesečno. Mišek Miško je siva miš, Belamiška pa bela, in to pač ne gre skupaj, tako sta vsaj prepričana oba očeta, očetova beseda pa je zmeraj zadnja in jo je treba spoštovati. No, v to seveda verjameta le očeta. Mišek Miško in Belamiška se na očetovsko besedo požvižgata in veselo pohajata skupaj, a nanese tako, da se izgubita. Staršem ne preostane drugega, kot da s skupnimi močmi organizirajo iskalno akcijo, ki se konča s kesanjem in dokončno spravo belih in sivih, pri čemer ne gre povsem brez tretjega, tj. brez črnega mišjaka, a tako pač je. Lainšček si izposodi znamenit motiv in ga po svoje in v skladu z naslovnikom pripelje srečnemu koncu naproti, kar stori brez sentimentalnosti in brez nadležne moralke; tudi v to besedilo je seveda vtisnjeno etično sporočilo, a tokrat učinkovito – spodobno, prefinjeno, neopazno vtisnjeno, in ne na debelo nasprejano čez in čez, kot se tako rado primeri mladinskim avtorjem, konec koncev tudi Lainščku v *Žlopih*. Nežnemu, izčiščenemu besedilu se dobro poda mehka, izrazno bogata ilustracija, v kateri se Kozjekova igra s perspektivo in zumiranjem, besedilo in ilustracije pa se posrečeno prepletajo oziroma so med platnice umeščeni tako, da že sama postavitev nakazuje dramaturški lok.

Slikanica *Mišek Miško in Belamiška* je skratka všečna tako na prvi kot tudi na drugi pogled, je pa tudi dokaz (sploh v kontekstu Lainščkovega

siceršnjega slikaniškega opusa), da so za dobro slikanico potrebni trije – dober avtor, dober ilustrator in dober urednik, ki se zaveda, da ni (niti) vsak dober ilustrator dober za vsak tip besedila in zatorej zna posameznemu tekstu najti ustreznega ilustratorja. Toliko bolje, če ima založba tudi likovnega urednika, s čimer pa se za zdaj lahko pohvali prav (in zgolj) Mladinska knjiga. Kakorkoli že, tokrat se je srečno končalo ne le za mišja Romea in Julijo, ampak se je tudi tale zgodba o Lainščkovih slikanicah, nekaj razočaranjem navkljub, končala z veselim odobravanjem.